

ADRIEN DE CARNE

Barz an Arvor

*Yzerval
1924*

Kristen ha Breizad da vireiken.

YANN E YALC'HAD

C'hoari fentus ha kentelius en eun Arvest

BREST

Moulerez ru ar C'hastell, 4

—
1924

ADRIEN DE CARNÉ

Barz an Arvor

Y Bervat
1924

Kristen ha Breizad da virviken.

YANN E YALC'HAD

C'hoari fentus ha kentelius en eun Arvest

BREST

Moulerez ru ar C'hastell, 4

—
1924

• Oberou A. de Carné, Barz an Arvor⁽¹⁾

Breiz karet, pezh-c'hoari e tri arvest.

Ar yalc'had aour, c'hoari farsus en eun arvest (3e ed.).

Ar mabig Jezuz, mister kristen en eun arvest. (2e ed.).

Kristof ar C'hrenn, mister kristen en eun arvest.

An aotrou Flammik, c'hoari farsus e daou arvest.

Tarsisius, mister kristen en eun arvest.

Saig ar paotr fin, c'hoari farsus en eun arvest.

Barnedigez Doue, mister kristen en eun arvest.

Sac'h ar marichal, c'hoari farsus en eun arvest.

Judikaël, mister kristen en eun arvest.

Ar galon vat, c'hoari plijadurus en eun arvest. (2^e ed.).

Ar c'hoz vedisin, c'hoari farsus en eun arvest.

Lilien ar Folgoat, mister kristen en eun arvest.

Ar mab foran, mister santel en eun arvest.

Fanch vras ha Fanch vihan, c'hoari farsus en eun arvest.

Yann e yalc'had, c'hoari fentus ha kentelius en eun arvest.

EVIT AR MERC'HED BIHAN

Noz Nedeleg, mister kristen en eun arvest.

8

Diocèse de
Quimper & Léon
— E-kapitl Kentaer ha Leon —

Document numérisé en 2016

⁽¹⁾ Ar pesiou ze a gaver e Brest, e moulerez ru ar C'hastell, 4.

ARGUMENT

Le vieux Jean est sordidement avare. Deux filous lui volent tout son argent. Les gendarmes le lui rapportent presque aussitôt, et il s'évanouit dans l'excès de sa joie. On le croit mort. Lan, un de ses neveux, qui méprise et déteste son oncle, voit ainsi lui échapper le magot dont il espérait hériter. Mais Mazé, domestique de Lan, se couche dans le lit de Jean et fait un testament, à sa place, devant le notaire. Jean reparait et s'absorbe, de nouveau, dans l'idolâtrie de son sac d'écus. Il s'endort et voit descendre du ciel son petit-fils Pierre, qu'il a laissé, par avarice, mourir de faim et de privations. L'enfant lui révèle que, tous les jours, il prie pour lui au paradis. L'avare se réveille converti et pénètre d'une joie immense. La supercherie de Mazé se découvre. Jean laisse tout son bien à Ervoan, son autre neveu, aussi bon que Lan est mauvais.

MORALITÉ: L'avarice est abominable. La mort de l'innocent peut racheter le coupable, et obtenir de Dieu, pour lui, la grâce insigne du repentir (1).

(1) Les scènes 23 et 36 de ce petit drame exposent quelques situations en partie empruntées à Regnard et à Molière.

C'HOARIERIEN

YANN, intanv, piz bras.....	68	vloaz
LAN, e niz, labourer douar.....	30	»
ERVOAN, e niz, labourer douar.....	25	»
MAZE, mevel e ti Lan, louarn fin.....	30	»
JOBIG, kemener.....	40	»
KREAC'H, urcher divalo.....	70	»
MARZIN, noter koz.....	70	»
DAOU DEST, ouz e heñflia.....	»	»
LUKAS, archer koz.....	55	»
OLIER, archer yaouank.....	30	»
RIWAL, klasker bara, ribler touet.....	40	»
JAKOU, klasker bara, ribler touet.....	35	»
FANCH, klasker bara, fur ha mat.....	70	»
PÉRIG, mab bihan Yann.....	7	»
LAOU, paotr saoud.....	10	»
EUR MEDISIN.....	40	»
EUN TOULLAD TUD diwar ar meaz.		

*An dra ma a dremen e Breiz-Izel, e koz ti Yann.
Eun daol; eur gador adre an daol. Kadoriou;
e korn an teatr, eur gador breac'h koz. En
eur c'horn all, eun taminig gwele fall.*

KENTA DIVIZ

JOBIG, KREAC'H

KREAC'H

Lavar 'ta, Jobig. Perak e teuez er c'hoz ti ma hirio?

JOBIG

Perak? N'oun ket evid hel lavaret d'eoc'h. Yann en deus kemennet d'in dont aman. Evit petra? N'ouzoun ket, avat, n'ouzoun ket an distera. Mes diganeoc'h e c'houlennan, d'am zro, aotrou Kreac'h, perak e teuit amañ c'houi ive?

KREAC'H

Ne ket dies her gouzout; urcher oun, hag e teuan aman da werza an traou he deus lezet war he lerc'h greg Yann, marvet n'eus ket pell.

JOBIG, o c'hoarzin hag o c'hoapaat.

Ha, ha, ha, ha! Eur werz vrao, sur, eur werz ha n'he devezo ket he far! Ha, ha, ha, ha! eur bern koz traou, eur pakad truilhou, pilhou ha gwiskamanchou lous, roget ha fall evel den n'en deus biskoaz gwelet kemend all. An holl draou ze a vije holl mat da veza strinket e toull ar c'hagnou. Yann a zo piz bras, evel a ouzoc'h. Mat; Barba, e hini goz, oa pi-soc'h kalz egetan. Kaer e vezo ar werz se, m'hen tou, kaer eus ar re gaera.

KREAC'H

Ne lavaran ket; mes ne ran fors, me, war gementise. An holl draou a hell beza gwerzet. An amzer a dremen, evelato, ha n'ema ket Yann aman. Perak 'ta?

JOBIG

Dastum a ra, marteze, an traou dispar a fell d'ezan lakaat e gwerz. Bezit dinec'h, aotrou Krec'h. Setu hen o tont gand e denzor war e ziskoaz. Yann a zeu, dilhad fall warnan, eun tok lous war e benn. Dougen a ra eur skubell goz, eur vegin fall ha toull, eur re voutou leun fank, diou goz votez koat, kolo enno, eur pod houarn koz ha merglet. Ema war e gein eur foltren pakad. Displega a ra ar pakad hag e laka war an daol, eur bern koz traou a bep seurt, pilhou, saeou, lerou, koeffou, mesk e mesk gänd ar skubell, ar vegin, ar boutou, ar pod houarn, hag all.

2 DIVIZ

KREAC'H, JOBIG, YANN

YANN

Livirit, aotrou Krec'h, gwerza mat a reot an holl draou ze, hein?

KREAC'H

Ober a rin ar pezh a hellin. Ober a rin evid ar gwella. Ne jom mui, evit lakaat ar werz da vont en dro, nemet prenerien da zont. Poent eo, ha koulskoude, ne welan hini anezo. Trouz bras boutou koat er meaz. Selaouit 'ta. Setu ar brenerien o tont, her c'hredi a rafen. Eun toullad tud diwar ar meaz a zeu.

3 DIVIZ

KREAC'H, JOBIG, YANN, AN DUD

KREAC'H

Holla! tud vat, krogomp en hol labour. O tiskouez d'an holl eun tammig sae dislivet hag hanter roget. Da biou ar zae ma, da biou?

KREAC'H

Triouec'h real, triouec'h real, unan... daou...

EUN DEN ALL

Ugent real.

KREAC'H

Deomp 'ta, ugent' real, ugent real, unan... ugent real, daou... O skei gand ar morzolog. Tri! An den a gemer ar bern koz traou hag an holl a ya kuit, nemet Krec'h, Jobig ha Yann.

4 DIVIZ

KREAC'H, JOBIG, YANN

KREAC'H

Echu ar werz, Yann, ha talyoudegez an traou gwerzet a ra, en holl, nao lur ha seiz gwennek. Evid ar mizou, avat, red eo d'eoc'h lezel ganen dek dre gant, da lavaret eo naontek kwennek. O rei arc'hant da Yann. Setu ho mouneiz, eiz lur hag eiz gwennek.

YANN, o kemeret an arc'hant.

Bihan dra, sur. N'eus fors; gwelloc'h eo evit netra, evelato. Kenavo, aotrou Krec'h.

KREAC'H

Kenavo! Krec'h a ya kuit.

5 DIVIZ

YANN, JOBIG

YANN

Selaou, Jobig, selaou evit mat gant da ziouskouarn. Eun dra a bouez am eus da lavaret d'it.

JOBIG

Pehini 'ta?

YANN

Evidoun da veza kroget gant va eiz vloaz ha tri ugent, va c'halon a zo ken tomm hag hini eun den yaouank flamm.

JOBIG

Gwir? Daoust hag e ve kollet da skiant vat, Yann?

YANN

Va c'halon, Jobig, a zo leun a deneridigez, leun a garantez, evel pa ve enni eun tantad ~~te~~ henvel ouz an hini a reer da c'houel Sant Yann Vadezour, va faeroun. Me fell d'in dimezi, Jobig, ya, Jobig, ar c'henta 'r gwella.

JOBIG, *souezet neat.*

Gant piou?

YANN

Gand eur vaouez.

JOBIG, *o c'hoarzin.*

Her c'hredi a ran hep poan, sur. Ha n'ec'h eus ket a vez? Eur zizun zo, hepken, ma 'z eo Barba, da c'hreg, o kousket sioul er vered. N'ec'h eus ket a vez?

YANN

Mez ebet, Jobig. N'em eus karet biskoaz Barba; hounnez a dremene he dervez o c'hragachat hag o c'hgrignouza, hag he nosvez o pazaat hag o skopa. Hounnez a zispigne va feadra a bez, gand ar c'hafedu hag ar butun fri.

JOBIG

Ha piou eo ar vaouez nevez a ra kemend all a blijadur d'az kalon?

EUN DEN

Eiz gwenneg. *An holl a c'hoarz.*

EUN DEN ALL

Pemzek kwennek.

KREAC'H, *o krial.*

Pemzek kwennek! Pemzek kwennek! Piou a roio muioc'h? Piou, piou? *O sevel e vorzolid.* Unan, daou, taolit evez! *O skei war an daol gand ar morzolid.* Tri! *An den a gemer ar zae.*

KREAC'H, *o tiskouez an diou goz votez leun fank, hag an diou votez koat, kolo enno.*

Piou a breno ar re ze? Pemp kwennek pep hini. Peder evit pevar real. Da biou?

EUN DEN

Pemp real.

EUN DEN ALL

C'houec'h real.

EUN DEN ALL

Eiz real.

KREAC'H

Piou a lakaio ouspenn? Den ebet? Eiz real, eur weach, eiz real, diou weach. *O skei gand ar morzolid,* teir! *An den a gemer ar boutou.*

KREAC'H *o tiskouez ar goz vegin fall hag ar goz skubell.*

Sellit piz ouz an traou brao ze. O c'hinnig a ran da neb a garo evit dek kwennek, ha netra ken, ha ne ket re ger avat. Da biou evit dek kwennek?

EUN DEN

Daouzek kwenneq.

KREAC'H

An holl a dav? Daouzek kwenneq, daouzek kwenneq, Unan, daouzek kwenneq, daou... *O skei gand ar morzolog.* Tri. *An den a gemer ar vegin hag ar skubell.*

KREAC'H *o tiskouez ar pod houarn koz ha merglet.*

Sellit adarre; ar pod houarn ze, evitan da veza koz, e c'heller evelato lakaat ar zouben da virvi ennan. Pemzek kwenneq ar pod, pemzek kwenneq ar pod houarn! Piou a fello d'ezan her prena? Pemzek kwenneq!

EUN DEN

Pevar real.

KREAC'H

Den ebet ne ro muioc'h? Den ebet? Pevar real, unan, pevar real, daou... *O skei gand ar morzolog* Tri! *An den a gemer ar pod houarn.*

KREAC'H, *o tiskouez eur bern gwiskamanchou koz, koeffou, lerou, saeou roget, pilhou a bep seurt.*

Ar bern ze a bez evit daouzek real. Piou a breno? Piou a bren?

EUN DEN

Trizek real.

EUN DEN ALL

Pemzek real.

EUN DEN ALL

Seitek real.

EUN DEN ALL

Triouec'h real. *An holl a dav.*

viken (*eur pok*). War an douar paour ma, n'eus nemet eun ebad hepken, an arc'hant, n'eus nemet eun dudi hepken, an arc'hant, n'eus nemet eun eurusted hepken, an arc'hant! *O krial.* O! arc'hant kaer! arc'hant dispar! arc'hant mat dreist pep tra! *O c'hoarzin gand eur glas c'hoarz.* An Aotrou Doue a zo galoudus, dioc'h a leverer, mes ne glever ket anezan; ne lavar morse ger ebet da zen. C'houi, er c'hontrol, arc'hant benniget, aour benniget, c'houi a vez flour ho mousesiou, pa vezont o tiridignat laouen evel kleierigou. Den n'en deus gwelet biskoaz an Aotrou Doue, eleac'h c'houi, a heller ho kwelet hag ho karet. Me fell d'in ho kwelet eur weach c'hoaz. Deomp 'ta. *Diskoulma a ra ar zac'had hag e laka e denzor war an daol.* Bez' ez eus, er pakad ma, nao bilhed mil lur war-nugent; er pakad se, unan, daou, tri, pevar, pemp, c'houec'h, seiz, eiz, nao, dek, unnek rollad mil lur aour melen.

7 DIVIZ

YANN, RIWAL, JAKOU

Riwal ha Jakou a zeu, o daou, en ti, didrouz, hag a jom en o za, e goueled an teatr, hep beza na klevet na gwelet gand Yann. Riwal a zo en e zourn eur zac'h goullo, bras ha ledan; Jakou a zo gantan eur gordenn.

YANN

An dra ze a ra, feiz va Doue! daou ugent mil lur arc'hant mat. Ouspenn ze bet em eus, digant koz traou Barba, eur bernig gwenneien. An dra ze a ra, en holl, mar ouzoun kounta mat, daou ugent mil lur hag, ouspenn, eiz lur hag eiz gwenneq war ar marc'had. *O c'hoarzin.* Ha, ha, ha! plijadur vrasoc'h eget n'eus fors pe seurt plijadur all. Mat; awalc'h

eo; it da gousket adarre en ho sac'hadig koant. It da gousket, *Lakaat a ra an arc'hant er zac'h hag ar zac'h war an daol.* Me ho kar muioc'h, me ho kar gwelloc'h gwella a zeiz e deiz. *Riwal a goef Yann gand ar zac'h digor. Lakaat a ra ar zac'h da ziskenn bete daoulin Yann, hag e start e zargreiz d'ezan gand ar gordenn. Yann a laosk kriadennoù. Jakou a grog er zac'had arc'hant, hag an daou a ya kuit buan ha buan, hep lavaret ger.*

8 DIVIZ

YANN, *e unan, atao er zac'h hag o krial a bouez e benn*

Ha, ha, ha! mil diaoul ruz-ha du. Deuit buan 'ta; deuit buan d'am zikour. Maro oun! Mervel a ran! ya, mervel, mervel! Petra an dra ze 'ta? piou am laz? piou a dreuz va c'halon baour? *O trei hag o tistrei a bep tu, hep gwelet sklear, e kouez a dreuz kof war an douar, ar zac'h atao en dro d'ezan. Lan, Maze ha Jobig a zeu, o redek. Tenna a reont Yann eus ar zac'h.*

9 DIVIZ

YANN, JOBIG, LAN, MAZE

YANN, *krenv e vouez.*

Va zac'had arc'hant, va zac'had arc'hant! E pe-leac'h ema va zac'had? O mil ha mil malloz! Piou 'ta en deus laeret diganen va danvez? Eul lampoun ben-nak? eun diaoul bennak?

LAN

Petra a livirit tonton? Laeret eo bet diganeoc'h ho madou?

YANN

Terezig, merc'h ar c'here koz.

JOBIG

Tao, paotr. Me a wel sklear breman da droiou. Terezig a zo divalo bras. Hounnez a zo luch ha pikous he daoulagad ha toun e fri.

YANN

N'em eus ket ezomm eur vaouez koant.

JOBIG

Ne jom ket eun dant hepken en he ginou.

YANN

Gwell a ze. Ne grogo ket ennoun.

JOBIG

Gagouillat a ra; bestead eo ma 'z eo eun druez.

YANN

Gwell a ze. Ne dorro ket va fenn d'in.

JOBIG

Koumprenn a ran evid ar gwella. Ar c'here koz a zo klanv bras a bell zo. Ema war e dremen van kouls lavaret. Ker piz eo ha te, war a leverer, ha, pa varvo, te, va Yannig, goude beza kemeret e verc'h, a grogo ive er zac'had liardou. Ha ne ket gwir, krafer koz, ne ket gwir?

YANN

Karet a ran Terezig a wir galon.

JOBIG

Ro peoc'h 'ta. N'ec'h eus ken karantez nemet hin
he madou. A hend all, petra a ra d'in kementse? Mar
am eus, me, ar vicher a gemener, bazvalan oun ive
peb en amzer, hag e ouzoun dimezi an dud kerkouls
hag e ouzoun ober gwiskamanchoù d'ezo. Mont a rin
dizale da c'houlenn Terezig digant he zad-evidout.

YANN

Mat kenan; great ar stal. Evomp eur banne gwin
neuze 'ta. *Diskarga a ra eur banne gwin da Jobig.*

JOBIG *oc'h eva.*

Pouah, pouah! Yann. Dioc'h peleac'h an diaoul e
teu ar c'hoz gwin ze? *Eus an ifern?* Great eo bet
gant sorserezed, sur. *Skopa a ra pell, meur a weach.*
Pouah, pouah! Kenavo, Yann, kenavo. *Jobig a ya
kuit.*

6 DIVIZ

YANN, *e unan.*

Eat eo kuit; gwell a ze; ne ket re abred eo.
Ac'hanta! pesiou arc'hant gwenn, pesiou aour fin,
deuit holl d'am gwelet. N'em eus, me, na mignoned
na kerent nemedoc'h. Va frealzidigez eo beza ga
neoc'h. *Mont a ra da gerc'hat eur zac'had leun a
arc'hant, kuzet dindan ballen e wele. Azeza a ra war
eur gador, ouz taol, hag e laka ar zac'h dirazan war
an daol.* Tridal a ran gant va levenez. Ha, da genta,
pokat a rin d'eoc'h gant va holl nerz, gand ar ga
rantez a verv e goueled va c'halon. *Pokat a ra kenan
d'ar zac'had, meur a weach, en eur her starda ouz
e galon.* N'em eus roet biskoaz, d'am greg, pokou
henvel ouz ar re a roan d'eoc'h, sac'had karet (*eur
pok*) sac'had muia karet (*eur pok*) sac'had karet da

YANN

Laeret holl, a bez, arc'hant, aour, bilhejou. Ne jom
mui netra d'in bremen ha mervel a rin, sur, diwar
an taol fall ze.

JOBIG

Ha n'ec'h eus ket gwelet al laer o tont?

YANN

Tamm ebet. Hennez a zo en em strinket warnoun
evel eur bleiz, ha kroget en deus em zac'had en eun
taol kount. Spontusa tra!

MAZE

N'edo ket ho sac'had en hoc'h armel neuze 'ta?

YANN

N'edo ket, siouaz! n'edo ket. *O c'houela dourek.*
Hi, hi, hi, heu! edon o kounta va gwenneien paour,
hag al laer a zo eat kuit ganto buanoc'h eget ar gu
run. Hi, hi, hi, heu, heu, heu!

LAN

Mat. Ne d-aio ket pell, a gredan, al laer. Paket e
vezo, tonton.

YANN

N'em eus fizians ebet, Lan. Al laeron a zo fin,
peurliesia.

JOBIG

A zo gwir; mez an archerien, awechou, a zo
lemm awalc'h o spered ive.

MAZE

Deomp dioc'htu da ziskleria d'ezo ar gwall zar
voud se.

LAN *o sellet ouz ar meaz*

Ne vezo ket ezomm, a drugarez Doue. Setu o tont Lukas hag Olier, an archerien, ha daou ribler chadennet ganto.

YANN, *laouen bras.*

Petra a leverez, Lan, petra a leverez?

LAN

Ar wirionez; sellit hoc'h unan. *An daou archer a zeu, Riwal ha Jakou ganto, an eil stag ouz egile gand eur gordenn. Lukas a zoug ar zac'had arc'hant.*

10 DIVIZ

YANN, JOBIG, LAN, MAZE, LUKAS, OLIER, RIWALL, JAKOU

LUKAS

Setu hoc'h arc'hant, Yann. Paket hon eus an daou aotrou ze; n'oant ket pell dioc'h aman. Redek a reant buanoc'h eget diou c'had.

OLIER

Hoc'h arc'hant, Yann, en em gav a bez er zac'had, p'eo gwir hon eus furchet e godellou an daou ze, n'edo enno nemet kreun bara seac'h ha gwenneget.

LUKAS

Hoc'h hano oa skrivet war ar zac'had, Yann; evelse eo hon eus anavezet gwir vestr an arc'hant. *Lukas a laka ar zac'had war an daol.*

YANN

Mil drugarez d'eoc'h, tud vat. *Yann, klanv gand al levenez, a gouez en e gador-vreac'h. Lukas hag Olier a ya kuit, o vounta krenv an daou laer en o raok.*

11 DIVIZ

YANN, JOBIG, LAN, MAZE

LAN

Ha neuze, tonton? C'houi a jom diflach en ho kador-vreac'h eleac'h c'hoarzin ha kana gae dirak hoc'h arc'hant. Daoust ha klanv e vijec'h?

YANN *dinerz e vouez.*

Ya, Lan, ya, klanv oun ha gwall glanv, zoken, gand eul levenez re grenv... re grenv... evit... evit...

MAZE

Klanv bras eo sur. N'hell ket lavaret tra. *O keme-ret e arzourn da Yann.* Gwazienn e veud a sko goustadik, goustadik. Ema o vont da vervel, 'm eus aon. Kea buan ha buan, Jobig, da gerc'hat ar medisin a jom en tu all d'ar ru.

JOBIG

Mont a ran en eur redek. *Jobig a ya kuit.*

12 DIVIZ

YANN, LAN, MAZE

LAN

Va eontr! va eontr, va zonton ker! Responñit d'eomp 'ta. Ne livirit ger. Na perak 'ta?

MAZE

Lavaret hon eus da Jobig mont da gerc'hat eur medisin. Ha c'houi a fell d'eoc'h hen digemeret?

YANN *dinerz e vouez.*

Ne fell ket d'in.

LAN

Klanv bras oc'h, tonton; c'houi, marteze, a blijfe kentoc'h d'eoc'h e teufe eur beleg d'ho kwelet?

YANN, *krenvoc'h e vouez.*

Nann! nann; beleg ebet, beleg ebet.

MAZE

Petra a fell d'eoc'h neuze 'ta?

YANNN, *raoulet e vouez ha tenval e zremm*

Va arc'hant... va... arc'hant, va... va... *E benn a stou war e galon.*

LAN

Sell 'ta, Maze, sell 'ta; mervel a ra, sur, mervel a ra. *Yann a jom diflach.* Maro eo. *Ar medisin a zeu.*

13 DIVIZ

AR MEDISIN, LAN, MAZE, YANN *diflach.*

AR MEDISIN

Dougit an den ze buan buan d'ar gambr all, ma welin sklearoc'h, tost d'ar prenestr. *Lan ha Maze a ya kuit, o tougen Yann.*

14 DIVIZ

AR MEDISIN, *e unan d'an dud.*

An dud diwar ar meaz a vez holl henvel poch an eil ouz egile. Gervel a reont ar medisin da zont, ne

ket pa vez klanv eun den bennak, mes pa 'z eo maro. Evelse an traou ne badont ket pell ha ne zeont ket da vad evidomp, nann! Er c'hontrol, pa vez hir eun tammig ar c'hlenved, ar vedisined a vez gwelloc'h o gounid. Ya! *Lan ha Maze a zeu en dro.*

15 DIVIZ

LAN, MAZE, AR MEDISIN

LAN

Douget eo ar c'hlanvour, er gambr all, aotrou medisin.

AR MEDISIN

Mat; emañ o vont da welet pe varo eo pe veo. N'em eus ket ezomm ac'hanoc'h. Chomit aman d'am gortoz. *Ar medisin a ya kuit.*

16 DIVIZ

LAN, MAZE

LAN

Me a zo bras va nec'hamant, Maze, gand an aon rak maro va eontr.

MAZE, *oc'h ober goap eun tammig.*

Ho karantez evitan a zo ker birvidik se?

LAN

N'eo ket, pell ac'hano. Ar re biz eveltan ne vezont ket karet start, mes va eontr en doa kemennet d'in dont aman, warc'hoaz, da vont gantan da di an noter

evit ober e destamant ha lezel d'in e holl vadou war e lerc'h. Mat; mar d-ema va contr o vont da vervel breman, ar madou a yelo kuit dindan va fri a dennaskell, Maze, buanoc'h eget eur vandenn vrini.

MAZE

Marteze ne d-aint ket kuit. Ha, da genta, red eo d'eomp gouzout ha marvet eo evit mat hoc'h contr. Sellit! Setu ar medisin o tont en dro; ni a ouezo. *Ar medisin a zeu.*

17 DIVIZ

LAN, MAZE, AR MEDISIN

AR MEDISIN

Echu eo. Maro eo ha maro mik. N'em eus ken mui da ober breman nemet mont kuit. *Ar medisin a ya kuit.*

18 DIVIZ

LAN, MAZE

LAN o vouse'hoarzin.

Sell, Maze, sell. Ar zac'had arc'hant a jom sioul bras aze, war an daol. Ha ma krogfen ennan? D'in me eo, p'eo gwir e felle d'am zonton lezel d'in e vadou a bez war e lerc'h. Ne ket 'ta?

MAZE

N'her grit ket, Santez Anna Wened! n'her grit ket. Lavaret a rafed e vijec'h eul laer. Ne ket evelse, mestr, e tleomp labourat. Red eo d'eomp gounit an arc'hant se goustadik ha dre guz. C'houi welo. *O sellet warzu ar meaz.* Sellit! An Aotrou Doue hag an

holl zent a zo ganeomp. Setu o tremen Laou, ar paotr saoud. *O pont da gorn an teatr hag o c'hervel.* Laou! Laou! *Laou a zeu, e fouet ouz kerc'henn e c'houzoug.*

19 DIVIZ

LAN, MAZE, LAOU

LAOU

Petra zo? Petra a fell d'eoc'h?

MAZE

Selaou, va mignonig, kerz buan da di an aotrou Marzin, noter, ha lavar d'ezan eo Yann klanv bras. Koumprenn a rez?

LAOU

Feiz! ne ket dies her c'houmprenn; me n'oun ket eur ginou patatez. Ha n'e deus ken?

MAZE

Eo; eo. Lavaret a ri, d'ezan, ouspenn, dont aman buana ma c'hello; p'eo gwir en deus, Yann, c'hoant bras sevel e destamant araok mervel. Gra mat ar gefridi, ha me roio d'it warc'hoaz pevar real. Kerz buan. *Laou, c'hoant gantan c'hoari, a laka e fouet da stlaka diou pe deir weach.*

MAZE

Kerz buan 'ta, eleac'h chom da c'hoari. *Laou a laka adarre e fouet da stlaka.*

MAZE, droug ennan

Hast affo 'ta, tignouz, kea kuit.

LAOU

Ya, redek a ran. *Laou a ya kuit.*

20 DIVIZ

MAZE, LAN

MAZE, *oc'h en em lakaat e gwele Yann, hag o soucha dindan ar ballenn wele.*

Breman, it da gerc'hat ar c'hoz tok a zo war benn Yann hag hen digasit d'in. *Lan a ya kuit.*

21 DIVIZ

MAZE, *e unan, er gwele.*

Gwall deodou zo hag a lavar, awechou, ez oun eul louarn. Mat; red eo d'in, en dro ma, Aotrou Doue, beza finoc'h eget pemzek louarn. O santez Berc'hed, patrounez va mamn ger, Doue r'he fardouno, o sant Jakez, paeroun va zad mat, Doue r'e bardouno, ho pet truez ouzin! Me roio d'eoc'h ho taou peb a skoed arc'hant nevez flamm, mar teuan a benn eus va zaol. Pedit start evit Maze, ho louarnig a Vreiz-Izel, ya! ya! pedit start evitan. *Lan a zeu, koz tok Yann gantan.*

22 DIVIZ

MAZE, *er gwele.* LAN

LAN

Ha neuze? petra a fell d'it gand an holl gorvigellou ze?

MAZE, *er gwele, o sank a tok Yann war e benn, beteg e zaoulagad.*

Ha ne welit ket c'hoaz? Sklear eo evelato. Me a lavaro eo me Yann hag a raio e destamant en e

leac'h, dirak an noter. *O c'hoarzin a bouez penn. Ha, ha, ha, ha! An aotrou Marzin a zeu, e goueled an teatr, daou dest gantan, hep beza gwelet. Chom a reont, o zri, en o za. Maze a c'hoarz adarre. Ha, ha, ha, ha!*

23 DIVIZ

MAZE, LAN, MARZIN, DAOU DEST

MARZIN, *souezet neat.*

Ac'hanta, Yann, c'houi zo laouen awalc'h, a gav d'in, evid eun den ker klanv se. Ho klevet em eus o tirolla da c'hoarzin.

MAZE, *dinerz bras e vouez.*

Me c'hoarzin, aotrou Marzin, me c'hoarzin! Allaz! n'em eus an distera c'hoant c'hoarzin, pell ac'hano. Krial a rean evelse: Ha ha, ha! ho, ho, ho! gand an dersienn domm a ra kemend all a boan d'am fenn paour. Me a zo war va zremenvan, aotrou Marzin, ha fellet eo bet d'in sevel va zestamant, evel just, araok mervel.

MARZIN

Ne ket dies; micher an noter eo skriva testaman-chou ar re glanv. Kaset em eus daou dest ganen hervez al lezenn. Ho selaou a ran. *An noter en em laka ouz taol da skriva. An daou dest a azez en e gichen, hag a jom didrouz ha diflach, evel diou gueueudenn.*

MAZE

Sellit, aotrou noter, ouz ar zac'had kaer a zo aze en e za war an daol. Hennez a zo leun e gof. Bez' ez eus ennan va danvez holl. *Lan a ra neuz da c'houela dourek, hag a vlej evel eul leue.*

MARZIN

Mat, mat; it atao; skriva a ran.

MAZE

Me, Yann ar Fourn, intanv, ha bugel ebet d'in, a fell d'in lezel va madou evel ma vezo lavaret aman warlerc'h: Da genta, lezel a ran ar zac'had ma 'z eo ennan va gwenneien holl, d'am niz Lan. a garan a greiz va c'halon. *Lan a ra neuz da c'houela, hag a vlej krenvoc'h krenva.*

MARZIN

Ha netra ouspenn n'hoc'h eus da lakaat war ar paper?

MAZE

Eo, eo, aotrou noter. Traou all am eus c'hoaz da lavaret.

MARZIN

Pere?

MAZE

Va niz a zo gantan eur mevel fur, sentus ha leal; hen anaout a ran mat; Maze a vez great anezan. Lezel a ran 'ta da Vaze, mevel e ti va niz Lan, pemp mil lur arc'hant brao ha kountet mat.

LAN, *da Vaze.*

Lampoun! lakepod! petra a rez, laer? Me a skoio start, ganez, bremaïk, bez dinec'h.

MARZIN, *da Lan.*

Lezit ar c'hlanvour da ober ar pezh a blij d'ezan. Ha netra ken, Yann?

MAZE

Eo, eo. Maze a zimezo dizale, m'oarvat. Anaout a ran e garantez, me; Mac'harid eo he hano. Eur plac'h yaouank mat eo, evel ne weler ket kalz evelti. Etouez an holl blac'hed eus ar barrez, hounnez n'he deus ket he far e kenver an onestiz.

LAN, *droug ennan, da Vaze.*

Ha tevel a ri, boued ar gordenn, paotr ar groug? Daoust hag a zo kollet da spered, kre mil gurun?

MARZIN *o c'hourdrouz Lan.*

Roit peoc'h 'ta, erfin; faouta a rit va fenn o kros-molat evelse. Ha goude, Yann?

MAZE

Ya. Lezel a ran da Vac'harid, evit dimezi gant Maze, pemp mil lur arc'hant mat ive.

LAN, *o c'hourdrouz Maze gand e zourn serret.*

Mil malloz warnout, koll bara, marc'h an tan-foultr.

MARZIN

Ha mat eo evelse, Yann?

MAZE

Ya, aotrou noter, echu eo, breman, evit mat.

MARZIN

Mat. Sina a ran ar paper. *O komz ouz an daou dest.* D'eoc'h breman. Skrivit hoc'h hano, ive, ho taou, e lost ar paper. *An daou dest her gra, an eil goude egle.*

MAZE, *oc'h ober neuz da veza gwall-glanv.*

O la la! O la! va fenn a dorr; an tan a grog em bouzellou; emañ o tislounka va lein; emañ o vervel hep dale, sur. O va Doue, o va Doue! me fell d'in ma teuo aman bremañ va zad kovesour. O la la! nag a boan d'in, nag a boan! *Marzin a ya kuit en eur zellet ouz Maze gant truez. An daou dest a ya kuit oc'h heulia Marzin.*

24 DIVIZ

MAZE, *atao er gwele. LAN*

LAN, *kounnar ennan.*

Deus breman, laer touet, gaouiad daonet, deus buan ma trouc'hin da ziouskouarn d'it. Lekeat ec'h eus en testamant, evidout hag evit da ziaoulez a Vac'harid, ar bederved lodenn eus madou va zonton. Da groc'hen a baeo, sur. Sao dioc'htu, lorgnez! Sao buan!

MAZE, *er gwele, o tirolla da c'hoarzin.*

Ha, ha, ha, ha!

LAN, *kounnar atao ennan.*

C'hoarzin a rez? me az lakaio buan da c'hoarzin gand eur gwiskad taoliou baz, te welo.

MAZE, *o c'hoarzin mui oc'h mui.*

Ha, ha, ha, ha!

Yann a zeu, laouen e zremm.

YANN, *tenereat e vouez.*

E peleac'h, va bugelig, e peleac'h, va c'heazik?

PERIG

Er baradoz, o c'hoari gand an ealedigou. Pedi a ran start evidoc'h, bemdez, tad koz, an Aotrou Jezuz hag ar Werc'hez venniget. P'am eus pedet mat, ar Werc'hez a ro d'in pokou c'houekoc'h eget ar mel.

YANN

Ha perak 'ta e rez kemend all a bedennou evidoun?

PERIG

Evid hoc'h ene paour; evid ho silvidigez; evid ho lakaat da zistrei ouz Doue. Gand eur garantez direiz henvel ouz an hini hoc'h eus evid an arc'hant, bale a rit war eun hent spontus ma 'z eer gantan war eeun d'an ifern. Me ho kar a greiz va c'halonig, tad koz; me fell d'in pokat d'eoc'h. *Pokat a ra da Yann, hanter gousket atao.* Setu an deiz o sevel. Poent eo d'in mont en dro d'ar baradoz. *Perig a ya kuit war e gil, o sellet atao ouz e dad koz.*

28 DIVIZ

YANN, *e unan, o tihuna hag o frota e dal gand e zourn.*

Pebez burzud! Pebez euruisted! Va c'halon a lamm, em c'hreiz, gand eul laouenidigez evel n'em eus tanvet biskoaz eun all henvel outi. Daoust hag em eus gwelet va mabig en eur huveral? Daoust hag em eus her gwelet evit mat? N'eus fors. An Aotrou Doue eo, sur, en deus hen digaset davedoun. Gwelet a ran ar wirionez breman. Pardounit ac'hanoun, Doue madeleus; distaolit diwarnoun an droug am eus great, en eur garet an arc'hant muioc'h eget n'em eus karet ac'hanoc'h. Pardoun ac'hanoun, bugel

muia karet, bugel santel, bugel marvet, ha marvet dre be c'hiz? Ruzia a ran gand ar c'heuz d'am zorfed. Me eo em eus da lazet, krouadurig paour; me eo em eus da lekeat da vervel gand an naon, abalamour d'ar bizoni euzus a grigne va c'halon fall. Pardoun ac'hanoun, ealig Doue! *O skei ouz e galon.* Ar galon ma a vezo mat, hiviziken, evid an Aotrou Doue, evid ar beorien, evid an nesa, evid an Anaon. *O sellet ouz ar meaz, hag o c'hervel Jobig o tremen.* Jobig! Jobig! ne d-a ket larkoc'h, deus eun tammig, me az ped; me am eus da gomz ouzit. *Jobig a zeu.*

29 DIVIZ

YANN, JOBIG

YANN

Selaou mat, Jobig. Red eo d'it, hep dale, beza krog gand eul labour am eus da rei d'it; te a zo, Jobig, eur c'hemener dispar, dioc'h a leverer.

JOBIG, *fouge ennan.*

Her c'hredi a rafen awalc'h, p'eo gwir eo lavaret an dra ze gand an holl.

YANN

Ya. Krog gant da labour, neuze, a wir galon, ar c'henta 'r gwella. Me fell d'in kaout dizale, diwar da zourn, Jobig, gwiskamanchou eus ar re gaera, gwiskamanchou eun den a zoare.

JOBIG, *souezet.*

Na perak 'ta? Ouspenn tregont vloaz zo, Yann, n'eus en dro d'it nemet pilhou ha koz tammou dilhad fall. Ha! koumprenn a ran! evit da eureud gant Terezig eo, sur, e fell d'it beza kempennet ker brao ze.

25 DIVIZ

MAZE, *er gwele.* LAN, YANN

LAN, *spontet bras.*

O Doue galloudus! tonton Yann savet a varo da veo. N'oc'h ket maro 'ta, va contrig, n'oc'h ket maro? Ar medisin, evelato, en deus touet, dirazomp, edoc'h o paouez mervel.

YANN

Pe vedisin? N'em eus c'hoant ebet da vervel. N'em eus bet nemet eur zemplañ vihan gand ar blijadur da veza kavet a nevez va arc'hant kollet. *O sellet ouz ar gwele.* Petra a ra ar marmouz se em gwele?

MAZE, *o sevel dioc'h ar gwele.*

Netra, Yann, netra, nemet eun tammig poan benn. Pa vez tomm va fri-gand ar banneou, e vezan klanv.

LAN

Ya, tonton; edon o klask eur vaz, evel just, d'hel lakaat da zevel. Holla! kea kuit, dioc'htu, pezh dalvez. *Skei a ra gant Maze, a daoliou troad, ouz her bounta er meaz.* Hast affo 'ta, hast affo da vont kuit. *Lan ha Maze a ya kuit.*

26 DIVIZ

YANN, *e unan, a azez en e gador vrac'h hag a zell gant karantez ouz e zac'had arc'hant.*

Pebez plijadur! pebez eurvad! Piou a hellfe kaout eul levenez vrasoc'h? Krena a ran evel eur bern deliou pa sonjan e oa kollet va zenzor, ha kollet da viken, panevet m'o deus, an daou archer kalounek

se tennet va zac'had dioc'h skilfou al laeron. Ho kaout a ran a nevez, arc'hant hag aour, pesiou sklea-roc'h eget an heol, bilhejou glasoc'h eget an nenv. Ho karet a ran muioc'h eget va yec'hed, muioc'h eget va buhez zoken. *Dinerz e vouez gand ar c'hoant kousket.* Bezit laouen! Evesaat a rin ouzoc'h, hivi-ziken, evel... evel... ar mesaer ouz e zenved. Mont kuit ho poa great... pell diouzin, arc'hant ker; kollet e oac'h, evel an danvadez... an danvadez dianket...

PERIG *er meaz.*

Anaout a ran ive, me, eun danvadez dianket.

YANN, *souezet, a greiz e gousk.*

Petra glevan? Piou a gomz aze? Eur follentez ben-nak epad ar c'houk eo. Klevet em eus, evelato, eur vouez a lavare kemend a lavaren me va unan. Mat; eun hunvre n'eo ken.

PERIG, *er meaz.*

C'houi eo an danvadez dianket, tad koz karet.

YANN *hanter gousket atao.*

Tad koz, tad koz! piou am galv? N'em boa ken bugel nemet eur mabig bihan, seiz vloaz, ha marvet eo, tri bloaz zo. Petra zo, va Doue? *Perig a zeu, goustadik, eur zae c'hlas sklear en dro d'ezan, o tiskenn betek e dreid, eur zeizenn aour en dro d'e vleao.*

27 DIVIZ

YANN, *oc'h huvreal atao.* PERIG

PERIG

Ya; mervel a ris, tri bloaz zo; beo buhezek oun, evelato, gand eur vuhez eurus a bado da viken.

31 DIVIZ

YANN, JOBIG

JOBIG

Great em eus, Yann, da gefridi da Lan. Ne fell ket d'ezan, e nep giz, dont d'az kaout.

YANN, *souezet bras.*

Ne fell ket d'ezan? D'am zro eo da veza souezet muioc'h eget n'hellfen hel lavaret. Goulennet em boa, digant Lan, dont aman, dre ma felle d'in ober va zestamant ha lezel d'ezan, va holl vadou war va lerc'h, ha chom a ra hep dont? Ne gomprennan tra war gement se, Jobig.

JOBIG

Na me kennebeut. *O sellet ouz ar meaz.* Sell 'ta, setu o tont an aotrou Marzin, an noter. Petra 'ta en deus da lavaret d'it?

YANN

N'oun ket evid her gouzout. *Marzin a zeu.*

32 DIVIZ

YANN, JOBIG, MARZIN

MARZIN

Me eo adarre, Yann. Ankounac'heat em eus eun dra bennak, deac'h d'an noz, epad ma skriven ho testamant, en ho kichen.

YANN, *souezet bras.*

Va zestamant! Doue benniget! skrivet hoc'h eus va zestamant? Piou en deus goulennet diganeoc'h hen ober? Testamant ebet n'em eus great, me, nag hir, na berr, bete vremen.

MARZIN

Testamant ebet, Yann? Goapaat a rit, va mignon, goapaat a rit. Ho niz Lan a jome en e za, en eur c'houela evel eur feunteun, e kichen ho kwele, ma 'z edoc'h klanv bras ennan.

YANN, *souezet bras bras.*

E kichen va gwele! Daoust hag emañ o koll va spered? N'oun ket bet em gwele deac'h. Tremenet em eus an noz em c'hador vrac'h. Pe seurt abadenñ eo houma? Ha piou a hello dirouestla ar c'hemmesk ma?

MARZIN

Ne ket dies hen diluia. *O tiskouez an testamant.* Setu ho testamant. Lezel a rit, war hñ lerc'h, ho tanvez holl da Lan, ha pemp mil lur da Vaze, mevel e ti Lan, ha pemp mil lur all da Vac'harid, abalamour d'he eureud da zont gant Maze. Lennit hoc'h unan. *Yann a lenn.*

YANN, *drougig ennan.*

Skrivet eo, gwir eo; mez eun dra zo hag a zo ker gwir all ive. *Krenv e vouez.* Ne ket me eo, aotrou Marzin, ne ket me eo em eus lavaret d'eoc'h skriva va zestamant. M'hen tou war va badiziant.

JOBIG, *o c'hoarzin*

Ha, ha, ha! Ne welit ket, sklear-ha neat, ho taou, ar pezh zo c'hoarvezet. N'eus ket ezomm, evelato, beza eur strobinneller dispar evid her gwelet. Lavar,

YANN, *o vousec'hoarzin.*

N'eo ket, Jobig; fazia a rez. Terezig a zo pell pell dioc'h va mennoz breman. A hend all, daoust ha n'eo ket eus ket lavaret d'in, te da unan, ha n'eus ket pell, e oa Terezig luch ha pikous he daoulagad, tough he fri, ha balibouzik he zeod?

JOBIG

Hel lavaret em eus, gwir eo.

YANN

Mat; lezomp ar plac'h keaz se a gostez. Me fell d'in kaout gwiskamanchou brao, dre ma 'z oun pinvidik hirio, eleac'h beza paour evel ma 'z oan deac'h, gant daou ugent mil lur o louedi em zac'h. *O keme-ret arc'hant er zac'h.* Dal, Jobig, setu daou c'hant lur da genta, da brena evidoun mezer eus ar re vraoa.

JOBIG, *souezet a grenn, d'an dud*

Petra zo c'hoarvezet 'ta? An truilhek se, hag e oar ker piz deac'h, a zo deuet da veza, en eun taol, bravoc'h eget eun impalaer!

YANN

Chom a rez souezet maro, Jobig. Selaou: mouez an Aotrou Doue he deus komzet ouzin, dre vuzud, epad an noz. Piz bras e oan, deac'h; hirio n'oun mui an distera. Va gwenneien, diwar-vremen, Jobig, a dalvezo d'in dreist-holl da ober ar vad.

JOBIG

Lavar d'in 'ta, da vihana, ar burzud ac'h eus gwelet a greiz da gousk.

YANN

N'her grin ket. Kuzet eo, ha kuzet e vezo, da viken, e goueled va c'halon laouen. Kea buan da ober va dilhad nevez, na pa ne ve nemet evit ma vezin gwis-ket dereat, disul kenta, evid an oferenn bred.

Hag en eur dremen, lavar d'am niz Lan, me az ped, dont aman dioc'htu d'am c'haout.

JOBIG

Ober a rin ar gefridi. Kenavo, Yann. *Jobig a ya kuit.*

30 DIVIZ

YANN, FANCH

FANCH, klasker bara, e goueled an teatr.

Roit eur greunenn vara d'in, en han' Doue. Ho pet truez ouz eur paour keaz koz. N'em eus debret tamm daou zervez zo. An Aotrou Doue ho pinnigo.

YANN

Deuit ebarz, mar plij, deuit ebarz hep aon ebet. *Fanch a zeu.* N'eus ket pell, va den mat, e oan ker paour ha c'houi; mez eur bern brao arc'hant a zo deuet hirio d'am c'haout. *O kemeret arc'hant er zac'h.* Kemerit ar c'hant lur ze, ha pedit evidoun.

FANCH, laouen bras.

Hen ober a rin, sur; goulenn a rin, digant an Aotrou Doue, ma skuillo warnoc'h mil bennoz er bed ma, hag an eurusted er baradoz. *Fanch a ya kuit o lavaret e bater. Jobig a zeu.*

Yann: Daoust ha n'edo ket Maze o troïdella en dro d'it, deac'h, epad ma oas klanv eun tammig?

YANN

Eo, eo.

JOBIG

Selaou, neuze. Maze a zo hag a zo bet, e peb am-zer, mil diaoulerez en e zac'h. Hen eo, klaoustre, a zo en em lekeat en da wele, epad da zemplaenn, evid ober da destamant en da leac'h.

YANN o koumprenn.

Mil gorn butun! Koumprenn a ran an traou, erfin. Kavet ec'h eus an dro gamm, Jobig. Te zo lemm da spered, paotr; te a zo eat ar maout ganez. Ha gwelet a ran mat, breman, evit petra n'eo ket bet fellet da Lan dont aman. Aon en deus da veza paket.

MARZIN

Ha paket e vezo, ha paket mat, hen ha Maze gantan. Daou wall baotr, daou laer n'int ken. Dal ma vezin eat kuit ac'halen, me yelo, raktal, da di an archerien, da rei da c'houzout, d'ezo, troiou fall an daou ganfard se.

YANN

N'her grit ket, aotrou Marzin; n'eus ket ezomm. Lan a vezo kastizet start. Va heritour e tlie beza. Echu eo, ha ne zigouezo gantan eur gwenneig zoken eus va madou. Rogit a dammou, dioc'htu, me ho ped, ar falz testament se n'eo breman ken tra nemet eur c'hoz tamm paper. *Marzin a rog an testament.*

MARZIN, droug bras ennan.

Great eo; mes ne roan ket d'eoc'h va ger e chomin hep diskleria d'ar barner an daou ribler ze a ra goap evelse eus an notered. *Marzin a ya kuit.*

33 DIVIZ

YANN, JOBIG

YANN

Piou en deus gwelet biskoaz eur seurt fallentez, Jobig? N'em bije kredet morse e vije bet goest va niz Lan da ober taoliou ker fall ze?

JOBIG

Dre ma n'anavezez ket mat da niz. Henez ne gomze ket da zen nemet o lavaret, en da enor, dismegansou a bep seurt, Yann.

YANN

Pere 'ta?

JOBIG

Va contr, a lavare, a zo piz kagn. Va contr a zigroc'henfe eul laouenn evit gwerza he c'hroc'hen; eur c'hoz kakouz n'eo ken. Trouc'ha a ra eul liard e peder lodenn. Mat, a lavare, pa vezo eat gant an diaoul, p'am bezo kaset d'e doull ar c'hanval treut se, laouen frank e vezin, ha c'hoarzin a rin a bouez penn. Rag e wenneien a zigouezo ganen, ha bez' ez eus, war a leverer, eur bern braoik anezo. Setu, Yann, eun nebeudik eus an traou kaer a lavare da niz Lan diwar da benn.

YANN, o *sonjal*.

Ar wirionez oa gantan, allaz Doue! pa lavare an holl draou ze, rag e vezen piz bras, sur eo, araok beza klevet ha selaouet kentel vurzudus an Aotrou Doue. Me a blij d'in, evelato, gouzout diganez an traou penn da benn. Petra a gav d'it. Jobig, diwar-benn Ervoan, va niz all, ma n'anavezan ket kalz anezan?

JOBIG

Petra a gav d'in diwar e benn? Henez, Yann, a zo henvel ouz Lan kerkouls hag an deiz a zo henvel ouz an noz. N'edo ket Ervoan o trei en dro d'it, bemdez, evel eul louarn en dro d'eur yar. Nann; mez en deus evidout, a wir galon, an doujans leal a zo dleet gant bugale d'o c'herent koz. Mar ac'h eus c'hoant d'her gwelet sklear evel an heol, ne ket dies. Ema o labourat start, evel her gra bemdez, er park bras, tostik tost aman. Mar kerez, ez in d'her c'herc'hat. Dont a raio, ha neuze, kleo! e c'hellimp furchal beteg e diabarz e galon. Ha te a fell d'it?

YANN

Ne c'houlennan ket gwell.

JOBIG

Mat kenan, te welo. *Jobig a ya kuit. Laou a zeu.*

34 DIVIZ

YANN, LAOU

LAOU

Doue r'ho pinnigo, Yann. Roit d'in, mar plij, va gwenneien. Evid o c'haout eo e teuan.

YANN

Da wenneien, paotrig? Pe wenneien?

LAOU

Ar re a zo dleet d'in 'ta.

YANN

Dleet d'it? Gant piou?

LAOU

Ganeoc'h, na petra 'ta! Me eo hag a zo eat, deac'h, da lavaret d'an aotrou Marzin dont aman evid ober ho testamant.

YANN, *laouen*.

Ha piou en deus da zigaset da di an aotrou Marzin?

LAOU

Piou? Her gouzout a rit kerkouls ha me, emichans. Daoust ha ne ket eus ho perz eo, m'en deus Maze gourc'hemennet d'in hen ober? Hein? Kerz buan, mignonig, a lavare, kerz buan, ha mar grez mat ar gefridi, me roio d'it pevar real warc'hoaz. Ha neuze, 'ta, roit d'in va fevar real; hein?

YANN, *o c'hoarzin*.

Ar gwir a zo ganez, paotrig, da c'houlenn diganen da zigoll. Great ec'h eus zoken ar gefridi ker prim ha ker brao ma fell d'in rei d'it eun nebeut arc'hant oc'h-penn ze. *O kemeret arc'hant er zac'h*. Dal; setu ugent real eleac'h pevar. Kea da brena madigou ganto. O dibri a ri d'am yec'hed, va moutig.

LAOU

Me her graio, sur, Yann. Bennoz Doue d'eoc'h. *Laou a ya kuit. Jobig a zeu.*

35 DIVIZ

YANN, JOBIG

JOBIG

Taolomp evez, Yann. Ema Ervoan o c'hedal er meaz. Kea da guzat ha selaou mat. Lavaret a rin da Ervoan-emaout o paouez mervel. Te welo sklear, neuze, pe a zo fall, pe a zo leal e galon.

YANN

Feiz! gouzout a raimp awalc'h ar wirionez er c'hiz-se. Deomp. *Yann a ya kuit. Ervoan a zeu.*

36 DIVIZ

JOBIG, ERVOAN

JOBIG

Ne ouzout ket, marteze, Ervoan, evit petra am eus lavaret d'it dont aman. Kavet ec'h eus, evelato, e oa tenval va dremm, p'oun bet d'az kerc'hat.

ERVOAN

Ya, Jobig; eaz oa gwelet an enkreiz en ho taoulagad.

JOBIG oc'h ober neuz da veza glac'haret.

Ha gant gwir abeg, mignon. Ema Yann o paouez mervel. Edon o komz outan, eur c'hard heur bihan zo. Kouezet eo bet, dirazoun, a dreuz kof, en eun taol krenn, gand eur maro rust.

ERVOAN, *glac'haret neat*.

Petra a livirit, Jobig? Ha ne ket deuet ar beleg da rei d'ezan e zakramanchou diveza?

JOBIG

N'eus ket bet amzer da c'hervel an aotrou person da zont. A hend all, piou a lenvo e kichen arched an den ze, piou a zalc'ho sonj anezan, piou en devezo-keuz d'ezan, piz bras evel ma veze?

ERVOAN

Klevet em eus, evit gwir, meur a weach, tu ma, tu hont; tud o lavaret ez oa piz eus ar re biza-

Daoust hag hini anezo a ouie mat pe oa piz pe ne d-oa ket? Ne ouzomp tra, ni kennebeut, war gementse, dreist holl p'eo gwir n'eo nemet gand an Aotrou Doue ar gwir da varn eun den bennak.

JOBIG

A zo gwir. E vrud, evelato, Ervoan, oa eus ar re wasa diwarbenn ar bizoni.

ERVOAN

Ne lavaran ket; ha setu, neuze, war va mennoz, ar pezh a ve ar gwella. Mar d-oa piz, e rankomp pidi start evid ene va eontr keaz. Mar d-oa paour evit mat, n'eus ganen nemet eun nebeudik arc'hant. Rei a rin, evelato, va yalc'hadig, a wir galon, da ober kaon d'ezan, ha da lakat oferennoù evitan.

JOBIG

Te a zo eur paotr karantezus, Ervoan.

ERVOAN

N'ouzoun ket; ar pezh a ouzoun, avat, eo ez oa va eontr Yann breur d'am mamm garet; n'oun ket evid ankounac'haat an dra ze, ha me a fellfe d'in pidi e kichen e wele diveza, ha rei eur pok d'e dal paour. *Yann a zeu o redék.*

37 DIVIZ

JOBIG, ERVOAN, YANN

YANN, *laouen.*

N'eus ket ezomm, paotr mat, n'eus ket ezomm. Klevet em eus, laouen ouz her c'hlevet, ar pezh ac'h eus lavaret gant kemend a garantez diwar va fenn.

Diskouezet ec'h eus d'in, hep her gouzout te da unan, ar vadelez vras a zo ez-kalon. Piz e oan, gwir eo; va fizoni oa euzus, gwir eo adarre. Va ene oa kollet; sevel en deus great a varo da veo, a drugarez d'eur burzud o tont war eeun a berz an Aotrou Doue. *O fiskouez ar zac'h arc'hant war an daol.* Gwellet a rez ar zac'had a zo aze war an daol?

ERVOAN

Ya, tonton.

YANN

Bez' ez eus, ennan, eur bern pesiou arc'hant, pesiou aour, hag all. Bremaik dioc'htu, ez aimp da di an aotrou Marzin, hag eno, Ervoan, eno e rin va zestamant, va gwir destamant, ma skrivor, warnan, da hano-karet, evit ma vezi va heritour, te, ha te hepen. Koz oun ha n'ez pezo ket da c'hortoz gwall bell va madou war va lerc'h.

ERVOAN

C'houi zo re vat evidoun.

JOBIG

An tenzor da vihana, a yelo d'en em gaout etre daouarn mat.

YANN

Diwar c'hoari kentel. Mar d-eus eur souez dispar war ar douar ma, eo gwellet eun den piz lekeat pare a grenn dioc'h e bizoni. An Aotrou Doue en deus great ar burzud se em c'henver me, petra bennak n'em eus ket gounezet, e nep giz, ar c'hras se. Ra vezo benniget an Hini en deus truez, pa blij gantan, ouz eun den reuzeudik m'en em gav dija unan eus e dreid en ifern. Ra vezo benniget da viken!

AR GOEL A ZISKENN